

Moduł 5. Rola metod dzikie karty i słabe sygnały w procesie planowania kariery zawodowej

Celem modułu jest wprowadzenie pojęć odnośnie innowacyjnych metod foresightu – t.j. „słabych sygnałów” opartych na dowodach oraz „dzikich kart” opartych na myśleniu kreatywnym – jako metod wspomagających antycypację niepewnej przyszłości zawodowej. Zmiany zachodzące w środowisku biznesowym zmuszają organizacje kształcące doradców zawodowych, jak i samych doradców do ciągłego dostosowywania się do zmieniających się realiów, nowych koncepcji, produktów, technologii. Zdolność konsultantów zawodowych do: radzenia sobie z niepewnością, rozpoznawania zwiastunów nowych zjawisk na rynku i przewidywania nieoczywistych zmian w dynamicznym środowisku¹ stają się wyznacznikiem do identyfikacji kompetencji zawodowych. Czynności te można wspomóc poprzez analizę w ramach metod „słabe sygnały” oraz „dzikie karty”. W module dokonano ogólnej charakterystyki, oraz w kontekście idei foresight ww. metod, przedstawiono przykładowy proces identyfikacji i charakterystyki słabych sygnałów i dzikich kart i ich roli w kontekście planowania rozwoju kariery zawodowej. Materiały przedstawione w niniejszej części mogą być traktowane jako materiał na samodzielne zajęcia. Można je również wykorzystać jako uzupełnienie do modułu 3, poświęconego metodzie scenariuszowej – w tym kontekście dzikie karty można traktować jako zjawiska potencjalnie załamujące analizowane scenariusze. Ponadto wyniki z modułu 2 dotyczącego analizy trendów mogą być pomocne w identyfikacji słabych sygnałów.

Załączniki:

- Prezentacja pdf
- Materiały dydaktyczne (tzw. „karty natchnienia” oraz „kwestionariusz oceny dzikich kart i słabych sygnałów”)

Załączniki w formie elektronicznej dostępne są na stronie www.horyzontyprzyszlosci.pl

Wprowadzenie - ogólna charakterystyka metod słabe sygnały i dzikie karty

W literaturze zostały określone narzędzia i metodyki, dotyczące działania (w tym zawodowego) w coraz bardziej nieprzewidywalnym środowisku w kontekście przygotowania się do złożonej i niepewnej przyszłości, przez koncepcję foresight – jedną z najważniejszych metodyk zarządzania przyszłością. Podstawową zasadą, wzmacniającą zdolności antycypowania i przystosowania do zmian jest wykrycie słabych sygnałów oraz potencjalnych dzikich kart które mogą mieć wpływ na losy organizacji, społeczeństw, jednostek i ich otoczenia^{2, 3}.

Patrzenie w przyszłość zawodową w dużej mierze powinno być oparte na wykrywaniu wszelkich wczesnych sygnałów zmian – tak zwanych „słabych sygnałów” (ang. *weak signals*)

¹ C. A. Varum, C. Melo, *Directions in scenario planning literature – A review of the past decades*, Futures 42 (2010) 355-369, s. 355.

² F. Liebl, J. O. Schwarz, *Normality of the future: Trend diagnosis for strategic foresight*, Futures 42 (2010) 313-327, s. 313.

³ Ch. J. Smith, A. Dubois, *The 'Wild Cards' of European futures: Planning for discontinuities?*, Futures 42 (2010) 846-855, s. 855.

– pomimo faktu, że jedną z przeszkód przy kreowaniu wizji przyszłości jest trafne wykrycie i zrozumienie pierwszych objawów przeobrażeń⁴.

Słabe sygnały to wczesne, nieprecyzyjne oznaki nieuchronnie zbliżających się istotnych wydarzeń, zmian które wpłyną w nieokreślonej ściśle przyszłości na trajektorię rozwoju danego systemu (w naszym przypadku jest to rynek pracy). Słabe sygnały są to oznaki niewielkie w przeliczeniu na obecne rozmiary danego systemu, ale ogromne w przełożeniu na potencjalne konsekwencje⁵. Określane są one jako coś nowego, zaskakującego, niepewnego, irracjonalnego, niewiarygodnego, trudnego do wytropienia, znacznie odległego czasowo od momentu, w którym dane wydarzenia będą już silnymi sygnałami, ideami dojrzałymi i dominującymi^{6, 7, 8}.

Słabe sygnały nie są łatwe do interpretacji z dzisiejszej perspektywy. Stanowią one pierwsze oznaki zmiany paradygmatu, lub przyszłych trendów, sił napędowych i nagłych przerw w jakiejś działalności⁹. Przykładami słabych sygnałów w kontekście przyszłego rynku pracy mogą być następujące zjawiska¹⁰:

- Wiadomość z maja 1984 roku o Jane Snowball, 72-letnia Brytyjce, która złożyła sposób zdalny, w sklepie Tesco zamówienie na jajka, płatki śniadaniowe i margarynę. Zamówienie zostało złożone poprzez telewizor i technologię o nazwie Wideoteks. Rozwiązanie to przypominało telegazetę z możliwością dwustronnej komunikacji – słaby sygnał dzisiejszych zakupów on-line i pracy e-sprzedawcy¹¹.
- Badania z Uniwersytetu w Oksfordzie z roku 2014 wskazujące, że w przeciągu 10-20 lat, zaawansowane roboty zastąpią całkowicie człowieka w około 700 zawodach;
- Przepisy konwencji wiedeńskiej o ruchu drogowym dot. regulacji odnośnie pojazdów autonomicznych z dnia 23 marca 2016 roku – informacja ważna np. w kontekście usług przewozowych;
- Przewidywania z roku 2016 (wg Global Agenda Council on the Future of Software & Society), że do 2025 r. sztuczna inteligencja będzie przeprowadzać 30 proc. wszystkich audytów w korporacjach, a do 2026 r. pierwsza sztuczna inteligencja dołączy do rady nadzorczej;

Ze słabymi sygnałami często jest powiązane pojęcie tzw. „dzikich kart” (ang. *wild cards*). Dzikie karty w ujęciu przyszłościowym to potencjalne zjawiska (istniejące w przestrzeni pomiędzy terażniejszością i przyszłością), które z założenia są mało prawdopodobne, ale jeżeli wystąpią to będą miały bardzo istotne, silne konsekwencje stanowiące punkt zwrotny w

⁴ L. Botterhuis, P. van der Duin, P. de Ruijter, P. van Wijck, *Monitoring the future. Building an early warning system for the Dutch Ministry of Justice*, Futures 42 (2010) 454-465, s. 457.

⁵ T. Kuosa, *Futures signals sense-making framework (FSSF): A start-up tool to analyse and categorise weak signals, wild cards, drivers, trends and other types of information*, Futures 42 (2010) 42-48, s. 42.

⁶ Könnölä T., Ahlqvist T., Eerola A., Kivisaari S., Koivisto R., *Foresight at a contract research organisation: Linking stakeholders and methods in participatory processes*, From Oracles to Dialogue; Exploring New Ways to Explore the Future COST A22 Conference, Athens, July 9-11 2007.

⁷ A. Magruk, „*Weak signals*” w procesie zarządzania kryzysowego, Prace i Materiały Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego, Nr 3/2 (2009), s.517-526.

⁸ Mendonca S., Pina e Cunha M., Kaivo-oja J., F. Ruff, *Wild cards, weak signals and organisational improvisation*, Futures 36 (2004) 201-218.

⁹ O. Saritas, J. E. Smith, *The Big Picture – trends, drivers, wild cards, discontinuities and weak signals*, Futures 43 (2011) 292-312.

¹⁰ Magruk, A. (2017). Minimalizacja niepewności w systemie Przemysłu 4.0 poprzez antycypację zdarzeń bezprecedensowych. Zeszyty Naukowe. Organizacja i Zarządzanie/Politechnika Śląska.

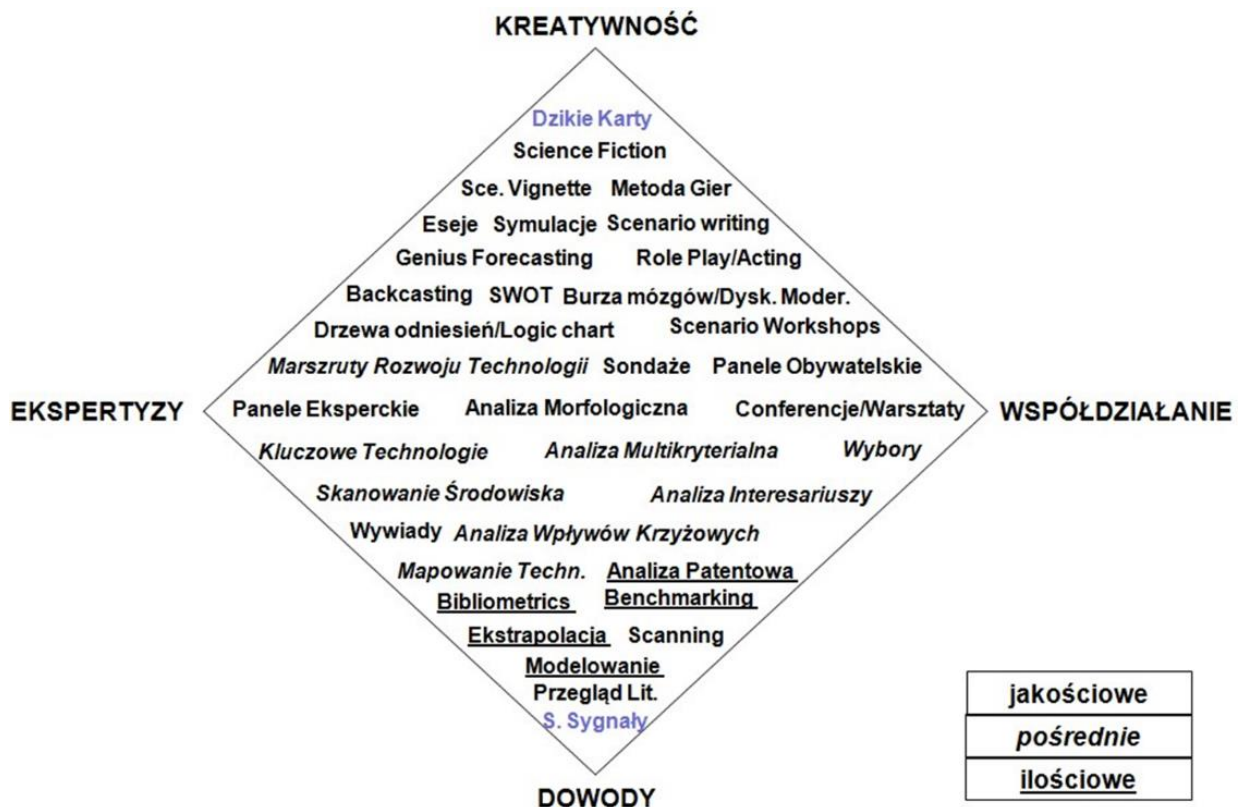
¹¹ www.komputerswiat.pl

rozwoju dotychczasowej tendencji (np. zawodowej, ekonomicznej, społecznej, technologicznej, etc.)¹². Analiza dzikich kart pozwala zbadać potencjalne możliwości danego systemu co do reakcji na silne wydarzenia nieprzewidywalne¹³.

Przykładowymi dzikimi kartami są¹⁴:

- atak jądrowy na Hiroszimę i Nagasaki,
- kryzys rynku paliw w latach 70' XXw.,
- upadek Muru Berlińskiego,
- atak na WTC w roku 2001,
- katastrofa ekologiczna na Węgrzech w roku 2010,
- awaria elektrowni jądrowych w Japonii w roku 2011,
- pandemii typu SARS-CoV-2,

W kontekście foresightu dzikie karty należą do tzw. metod kreatywnych, natomiast słabe sygnały należą do tzw. metod opartych na dowodach (rys. 1).

Rys. 1. Wspólna płaszczyzna pojęciowa metod słabe sygnały i dzikie karty w kontekście foresightu

Źródło: R. Popper, The Innovation Systems Company, <http://www.futuresdiamond.com/the-diamond/>

Metody oparte na kreatywności zwykle wymagają oryginalnego i innowacyjnego, niekonwencjonalnego myślenia, Metody te w dużej mierze powinny się opierać na

¹² S. Mendonca, M. Pina e Cunha, J. Kaivo-oja, F. Ruff, *Wild cards, weak signals and organisational improvisation*, Futures 36 (2004) 201-218.

¹³ Ch. J. Smith, A. Dubois, *The 'Wild...'* (op. cit.) s. 846.

¹⁴ A. Magruk, *Słabe Sygnały i Dzikie Karty – Innowacyjne Metody Antycypacyjne*, *Ekonomia i Zarządzanie*, T.2, nr 4 (2010), s.126-136.

pomysłowości wykwalifikowanych osób, takich jak np. pisarze *science fiction* lub na inspiracji, będącej wynikiem pracy ludzi zaangażowanych w uczestnictwo w sesji kreatywnego myślenia, za pomocą takich technik jak np. burza mózgów lub sesje z dzikimi kartami¹⁵.

Metody oparte na dowodach pomagają wyjaśnić i/lub przewidzieć dane zjawisko przy pomocy wiarygodnej dokumentacji i środków analizy (Rys. 2). Wyniki tych metod są szczególnie pomocne w zrozumieniu faktycznego stanu rozwoju analizowanego problemu. Co istotne wyniki tych metod można również wykorzystać w celu pobudzenia kreatywności (np. poprzez kwestionowanie otrzymanej informacji lub w sesjach kreowania potencjalnych dzikich kart)¹⁶.

1. Kreowanie idei	2. Elitarna świadomość	3. Popularna świadomość	4. Świadomość decydentów	5. Rutyna proceduralna	6. Przechowywanie danych
dzieła sztuki	wewnętrzne dokumenty	programy radiowe	projekty rządowe	regulacje rządowe	akty prawne
fantastyka naukowa	raporty naukowe	programy telewizyjne	projekty ustaw	implementacja do profesjonalnej praktyki	archiwa instytucjonalne i rządowe
prasa alternatywna	czasopisma branżowe	gazety	debaty polityczne	włączenie do programów nauczania	protokoły posiedzeń rządowych
uznane czasopisma	wiodące czasopisma naukowe	popularne czasopisma			wszelkie analizy danych <i>ex post</i>
patenty					
rozprawy doktorskie					

Rys. 2. Potencjalne źródła słabych sygnałów na podstawie cyklu życia nowych idei według Ch. Choo

Źródło: A. Kononiuk, J. Nazarko, Scenariusze w antycypowaniu i kształtowaniu przyszłości. Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa, 2014.

Poprzez połączenie obu metod (dzikich kart oraz słabych sygnałów) mamy do czynienia z twórczym kreowaniem przyszłości (za tę część odpowiadają dzikie karty), ale opartym na dotychczasowych ideach i koncepcjach (za tę część odpowiadają słabe sygnały).

Dzikie karty mogą mieć różne zakresy oddziaływania. Według M. Barbera, zależą one od różnych perspektyw postrzegania rzeczywistości. Należą do nich następujące perspektywy: osobista (personalna), lokalna, krajowa, transnarodowa, międzynarodowa i globalna (Rys. 3).

¹⁵ Georghiou, L. (Ed.). (2008). The handbook of technology foresight: concepts and practice. Edward Elgar Publishing.

¹⁶ Georghiou, L. (Ed.). (2008). The handbook of technology foresight: concepts and practice. Edward Elgar Publishing.

zakres oddziaływania	Globalny	Członek ISIS zostaje prezydentem USA	Utworzenie uczelni zatrudniającej samych noblistów	Wprowadzenie w kraju typu Chiny zakazu stosowania węgla	Awaria satelitów komunikacyjnych	Wyłączenie Internetu	Zderzenie z dużą asteroidą
	Międzynarodowy	Embargo na import żywności i energii	Utworzenie strefy wolnocłowej na granicy Korei Pd i Korei Pn	Połączenie Korei Południowej i Korei Północnej	ONZ staje się organizacją ściśle komercyjną	III wojna światowa	Nie wywiązanie się danego kraju z długu zagranicznego
	Transnarodowy	Brak żywności	Utworzenie gminy/landu którego mieszkańcami są tylko uchodźcy	Międzynarodowe sankcje handlowe	Nieoczekiwane wojny sąsiadujących państw	Terroryzm ukierunkowany głównie na państwa zachodnie	Powstanie uczelni w której wykładowcami są tylko nobliści
	Narodowy	Prezydentem Iranu zostaje Amerykanin	Zalamanie systemów telekomunikacyjnych	Zatrucie/epidemia znacznych zasobów wód słodkich	Zatrucie eksportowanego/importowanego mięsa	Ustanie międzynarodowej wrogości	Większa skłonność do detonacji broni nuklearnej
	Lokalny	Strzelaniny w szkołach; Otwarcie nowej dużej fabryki	Znaczna katastrofa chemiczna	Kłęsa żywiolowa	Siedziba nowej organizacji transnarodowej w jednej gminie	Zarządzanie międzynarodowym szlakiem handlowym z poziomu jednego miasta	Miasto typu Białystok staje się światowym "gigantem" w branży nanotechnologicznej
	Personalny	"szósta" w LOTTO; Nieoczekiwane masowe zwolnienia	Otwarcie nowej fabryki przez poważną światową korporację	Kłęsa żywiolowa	Kłęsa żywiolowa/epidemia jakiejś choroby	Brak żywności	Brak żywności
		Personalny	Lokalny	Narodowy	Transnarodowy	Międzynarodowy	Globalny

zakres oddziaływania

Rys. 3. Zakres oddziaływania dzikich kart – punkt widzenia dla świata zachodniego

Źródło: opracowanie własne na podstawie M. Barber, Wildcards – Signals from a Future Near You, Journal of Futures Studies, August 2006, 11(1): 75 – 94; Magruk, A. (2017). Identification a priori of wild cards in the context of uncertain events in the modern logistics. Research in Logistics & Production, 7.

Z punktu widzenia rozwoju kariery zawodowej najważniejszą perspektywą postrzegania dzikich kart jest perspektywa osobista (personalna) w kombinacji z innymi zakresami, takimi jak lokalny czy narodowy. Nie należy również pomijać aspektu transnarodowego, międzynarodowego, czy globalnego. Przykład ostatniej pandemii koronawirusa pokazuje, że traktowanie ich w sposób marginalny też może okazać się podejściem błędnym i tragicznym w skutkach.

Czasem dzikie karty i trendy są, w błędny sposób, traktowane jako synonimy. Należy je rozróżniać (tabela 1)¹⁷. Trendy (będące głównym tematem modułu 2) w kontekście omawianej analizy mogą być cennym źródłem identyfikacji słabych sygnałów.

ASPEKT	TRENDY	DZIKIE KARTY
Globalizacja	Rozwój rynków finansowych, dóbr i usług, pracy	Krach na globalnym rynku finansowym Globalizacja "bez ludzkiej twarzy"
Demografia	Starzenie się społeczeństwa i zmniejszanie się populacji mieszkańców świata zachodniego	Nowy "baby boom" na Zachodzie Nowy konflikt pokoleń
Unia Europejska	Rozszerzanie się i rozwój	Orientacja Europy na Wschód Opuszczenie UE przez kolejne kraje
Styl życia	Upadek tradycyjnych wartości, rozpad rodzin	Powrót do tradycyjnego modelu życia Duchowa rewolucja
Technologia	Rozwój technologii BIO INFO NANO COGNO	Długość ludzkiego życia przekracza 100 lat
Środowisko	Globalne ocieplenie Wyczerpywanie się zasobów naturalnych	Zimna fuzja – powszechnym zjawiskiem w energetyce

Tab. 1 Porównanie trendów i dzikich kart w odniesieniu do wybranych aspektów

Źródło: Saritas, O., & Smith, J. E. (2011). The big picture—trends, drivers, wild cards, discontinuities and weak signals. Futures, 43(3), 292-312; Magruk, A. (2016). Wild Card as a Phenomenon Cushioning Uncertain Events—Example of Industry 4.0. Logistics and Transport, 31.

¹⁷ Saritas, O., & Smith, J. E. (2011). The big picture—trends, drivers, wild cards, discontinuities and weak signals. Futures, 43(3), 292-312.

Przykładowy scenariusz zajęć/warsztatów

1. Przygotowanie do warsztatów

Jeśli to możliwe, przed zajęciami poproś uczestników o zapoznanie się z artykułem poświęconym tematyce słabych sygnałów i dzikich kart, np. Magruk, A. (2010). *Słabe sygnały i dzikie karty-innowacyjne metody antycypacyjne*. *Ekonomia i Zarządzanie*, 2, 126-136. – artykuł do pobrania ze strony https://www.empas.pb.edu.pl/media/ca92c710-88d6-4755-8424-0fac047806ff/eBp3uO/Global%20Resources/2010/4/12_magruk.pdf

Poproś również uczestników o zapoznanie się z co najmniej jedną publikacją dotyczący hasła „dzikie karty/czarne łabędzie” oraz „słabe sygnały/zwiastuny zmian. Może być to artykuł naukowy, popularno-naukowy lub pochodzący z prasy codziennej, portali internetowych itp. Pozwoli to na wprowadzenie uczestników w omawianą tematykę oraz większe zaangażowanie w czasie realizacji warsztatu.

Zajęcia rozpoczynamy dyskusją pt. „Poszukaj w pamięci informacji nt. zjawisk, które z jednej strony bardzo Cię zaskoczyły (w sensie negatywnym lub pozytywnym), z drugiej natomiast zmieniły diametralnie dotychczasową postrzeganie danego środowiska. Obszar analizy myślowej jest dowolny: gospodarka, społeczeństwo, technologia, własne osobiste doświadczenia, etc. Dowolny jest również geograficzny obszar analizy: własne środowisko, region, kraj, świat, etc. W kontekście rynku pracy warto omówić np. **zjawisko reakcji świata na rozprzestrzenianie się koronawirusa** – jako dzikiej karty (czyli zjawiska, które było bardzo trudno wyobrażalne – zwłaszcza z punktu widzenia świata zachodniego – przed jego wystąpieniem, ale również zjawiska, które diametralnie przewartościowało ludzkie życie, również w aspekcie pracy) oraz zjawisk które go poprzedziły – czyli np. informacji z Chin pod koniec roku 2019 o tym wirusie – i reakcji całego świata na to zjawisko. Pierwsze reakcje były typowe dla reakcji na pojawienie się słabych sygnałów – niedowierzenie, wyśmiewanie – przykład Włoch, ignorowanie – przykład UK oraz Białorusi, ale również np. brak reakcji świata na zapowiedzi Billa Gatesa z roku 2015 – przekonywał on wówczas, że *największym zagrożeniem dla świata nie są wojny czy kataklizmy naturalne, lecz wirus, którego specyfiki zawczasu przewidzieć nie można. Można jednak na jego nadejście przygotować się*¹⁸.

Po zebraniu odpowiedzi i krótkiej dyskusji, w celu usystematyzowania dalszych aktywności zaproponuj uczestnikom definicje słabych sygnałów oraz dzikich kart oraz przedstawić cel proponowanej metody warsztatowej. Możesz w tym celu wykorzystać prezentację stanowiącą załącznik do niniejszego opracowania.

2. Szczegóły dotyczące warsztatów w przypadku szkoleń

Temat/kontekst zadania: planowanie rozwoju kariery zawodowej przy uwzględnieniu słabych sygnałów i dzikich kart

Liczebność grupy doradców zawodowych biorącej udział w szkoleniu: minimum ok 10 osób, maksimum do ok. 20 osób, podzielonych maksymalnie na dwie dwuzespołowe grupy.

¹⁸ <https://www.money.pl/gospodarka/bill-gates-juz-piec-lat-temu-przestrzegal-ze-swiat-nie-jest-gotowy-na-epidemie-czarny-scenariusz-z-jego-wykładu-wlasnie-sie-spełnia-6489490808891521a.html>

Ilość osób prowadzących szkolenie: jedna osoba – w przypadku liczby ok. 10 uczestników oraz dwie osoby w przypadku liczby ok. 20 uczestników szkolenia

Jeżeli w szkoleniu bierze udział ok. 10 osób – podziel je na 2 zespoły, po ok. 5 osób każda.

Jeżeli w szkoleniu bierze udział więcej osób (ok. 20) to podziel te osoby na 2 dwuzespołowe grupy (czyli razem 4 zespoły)

Wskazany jest dostęp do jednej dużej lub dwóch mniejszych sal celem umiejscowienia uczestników przy dwóch oddzielnych dużych stołach, tak aby umożliwić bezproblemową, oddzielną pracę.

Pomoce dydaktyczne:

[1] karty natchnienia: 1a) abstrakcyjne hasła i/lub opcjonalnie grafika (nazwane karty natchnienia – abstrakcja); 1b) realne trendy i/lub opcjonalnie grafika (nazwane karty natchnienia – trendy). Oba pliki kart powinny się odnosić do wybranych obszarów: społecznych, technologicznych, ekonomicznych, środowiskowych (przyrodniczych), polityczno-prawnych, wartości (wybrane obszary analizy STEEP omawianej w ramach modułu 2)

[2] kwestionariusz – szablon do wypełnienia + przykład/wzorzec

Załączniki:

Załączniki 1a, 1b – Materiały dydaktyczne, tzw. karty natchnienia. Można skorzystać z gotowych kart natchnienia (powstałych na bazie fotografii z darmowego portalu unsplash.com) lub można stworzyć własny zestaw kart natchnienia (pamiętając o nienaruszaniu praw autorskich). W przypadku realnych trendów można oprócz fotografii dodać powycinane tytuły artykułów (dodając zawsze tytuł czasopisma)

Należy przygotować podwójną liczbę zestawów kart natchnienia równą liczbie zespołów pracujących (12 kart natchnienia-abstrakcja = 2x6kart z każdego obszaru oraz 12 kart natchnienia-trendy = 2x6kart z każdego obszaru) + po 2 zestawy zapasowe (12 kart natchnienia-abstrakcja + 12 kart natchnienia-trendy)

Załącznik 2a – Szablon kwestionariusza oceny dzikich kart i słabych sygnałów na planowanie rozwoju kariery zawodowej – w ilości odpowiadającej licznie uczestników szkolenia razy 2

Przewidziany czas ćwiczenia:

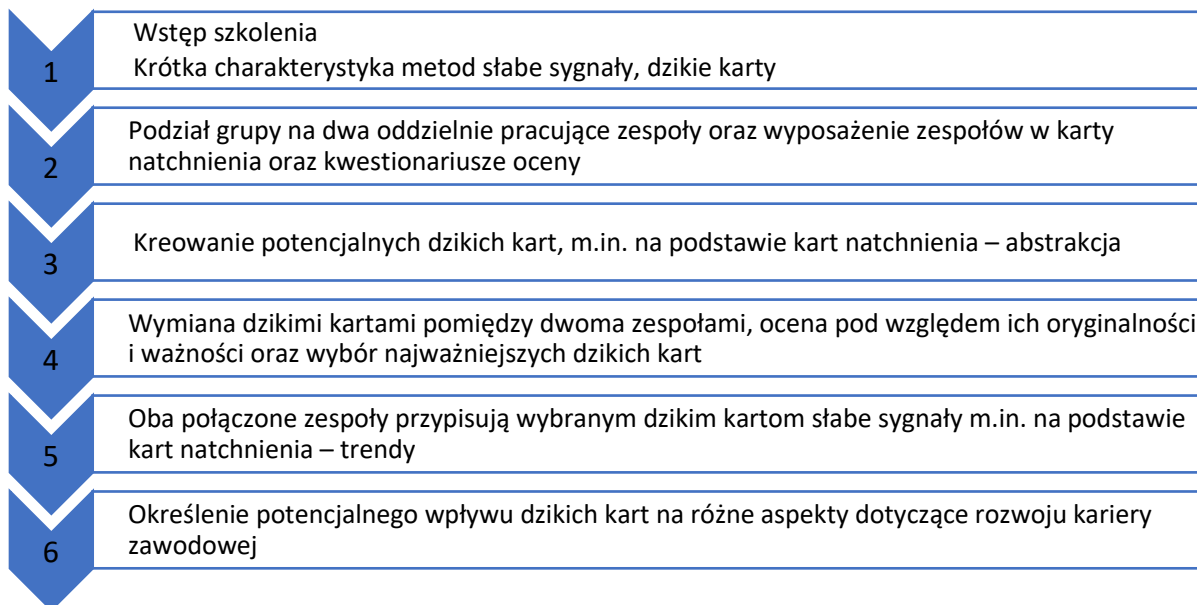
90-120 minut

Załącznik 3 – prezentacja pdf

Poniżej przedstawiono przykładowy proces identyfikacji i charakterystyki słabych sygnałów i dzikich kart w kontekście planowania rozwoju kariery zawodowej¹⁹. Schemat takiego procesu został przedstawiany na rysunku 4.

UWAGA: Poniższy opis odnosi się do jednej, dwuzespołowej grupy doradców zawodowych biorących udział w szkoleniu.

Rys. 4. Przykładowy proces identyfikacji słabych sygnałów i dzikich kart w kontekście planowania rozwoju kariery zawodowej

Źródło: opracowanie własne.

Pierwszy etap.

Krótka charakterystyka metod słabe sygnały, dzikie karty, i określenie ich roli w procesie antycypacyjnym (foresight), w pracy doradcy zawodowego jak i w samym procesie kształtowania rozwoju kariery zawodowej. Charakterystyki dokonują osoby przeprowadzające szkolenie. Możesz w tym celu wykorzystać prezentację stanowiącą **załącznik 3** do niniejszego opracowania.

Optymalny czas 1 etapu **15 minut**

Drugi etap.

Podział grupy na dwa zespoły (po ok. 5 osób). Umieszczenie szkolonych osób (zespołów) przy dwóch oddzielnych dużych stołach, tak aby umożliwić bezproblemową, oddzielną pracę. W etapie tym oba zespoły zostają wyposażone w karty natchnienia – abstrakcja (**Załącznik 1a**) oraz kwestionariusze oceny (**Załącznik 2a oraz 2b-przykład**).

Optymalny czas 2 etapu **5 minut**

¹⁹ Opisywany proces został oparty na wynikach unijnego projektu iKNOW - <http://wiwe.iknowfutures.eu/iknow-methodology/> i doświadczeniu pomysłodawców modułu.

Trzeci etap.

Oba zespoły pracują z kartami natchnienia – abstrakcja (**Załącznik 1a**). Na podstawie tych kart, i osobistego doświadczenia oraz własnej wiedzy dwa zespoły doradców zawodowych, na zasadzie wolnych skojarzeń, kreują hipotetyczne dzikie karty – czyli zdarzenia o bardzo małym prawdopodobieństwie zaistnienia ale potencjalnie bardzo dużym wpływem na rozwój rynku pracy/kształtowanie rozwoju kariery zawodowej. Pierwszy zespół kreuje dzikie karty w wybranych (jednym lub kilku) obszarach w tematyce: społecznej, technologicznej, ekonomicznej lub innych zaproponowanych przez zespół. Drugi zespół kreuje dzikie karty w wybranych (jednym lub kilku) obszarach w tematyce: środowiskowej (przyrodniczej), polityczno-prawnej, wartości (kulturowej) lub innych zaproponowanych przez zespół. Należy pilnować aby obszary pracy obu zespołów nie pokrywały się. Oba zespoły dokonują krótkiego opisu każdej dzikiej karty. Opis należy wykonać na *kwestionariuszach oceny dzikich kart i słabych sygnałów na planowanie rozwoju kariery zawodowej* (**Załącznik 2a**) – w polu: TYTUŁ I OPIS DZIKIEJ KARTY:

Optimalny czas 3 etapu **30 minut**

Czwarty etap.

Oba zespoły wymieniają się swoimi wynikami dotychczasowej pracy (w postaci wypełnionych kwestionariuszy oceny) – wykreowanymi potencjalnymi dzikimi kartami i na podstawie wykonanego w poprzednim etapie opisu (w polu TYTUŁ I OPIS DZIKIEJ KARTY kwestionariusza oceny) dokonują ich oceny pod względem ich oryginalności i ważności na rynek pracy i rozwoju kariery zawodowej (w kwestionariuszu oceny w polach Kryterium 1 – ORYGINALNOŚĆ dzikiej karty w skali (1-5) oraz Kryterium 2 – WAŻNOŚĆ DZIKIEJ KARTY w kontekście planowania rozwoju kariery zawodowej w skali (1-5)).

Na podstawie oceny sumarycznej jako wynik sumy ocen oryginalności i ważności dokonany zostaje wybór najważniejszych dzikich kart (maksymalnie trzech). Jeżeli jest to możliwe wskazane byłoby aby dzikie karty reprezentowały różne obszary.

Optimalny czas 4 etapu **15 minut**

Piąty etap.

Oba zespoły zaczynają pracować razem. Oprócz wybranych najważniejszych dzikich kart można wykreować nowe potencjalne dzikie karty przez połączone dwa zespoły, ale z uwagi na czas nie jest to konieczne. W etapie tym następuje przypisanie wybranym dzikim kartom słabych sygnałów (m.in. na podstawie kart natchnienia – **Załącznik 1b** – trendy oraz/lub wiedzy własnej). Słabe sygnały są wpisywane do kwestionariuszy oceny.

Optimalny czas 5 etapu **20 minut**

Szósty etap.

Cała grupa określa potencjalny wpływ dzikich kart na różne aspekty dotyczące rozwoju kariery zawodowej jak np. komfort życia, gospodarka, polityka społeczna, aktywizacja zawodowa, przemiany kulturowe, technologia (w kwestionariuszu oceny w polu Kryterium 3 – WPLYW DZIKIEJ KARTY na różne dziedziny odnoszące się do rynku pracy i rozwoju kariery zawodowej w Polsce w skali (1-4)). Ocena sumaryczna jako wynik sumy ocen oryginalności, ważności i wpływu pozwoli na wybór najważniejszej dzikiej karty. Cała grupa może uzupełnić informacje odnośnie wybranej dzikiej karty, w procesie swobodnej dyskusji.

Uwaga: jeżeli w etapie 5 zostały wykreowane nowe dzikie karty (przez połączone zespoły) należy je również poddać ocenie pod względem oryginalności, ważności i wpływu.

Optymalny czas 5 etapu **15 minut**

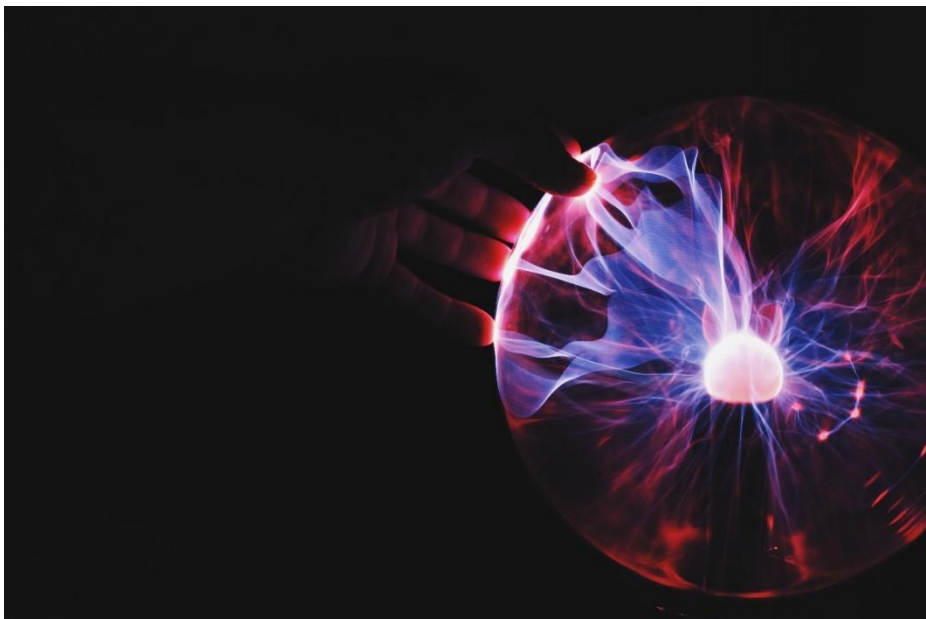
Załącznik 1 a

Przykładowe karty natchnienia – abstrakcja

Obszar społeczny

Obszar technologiczny

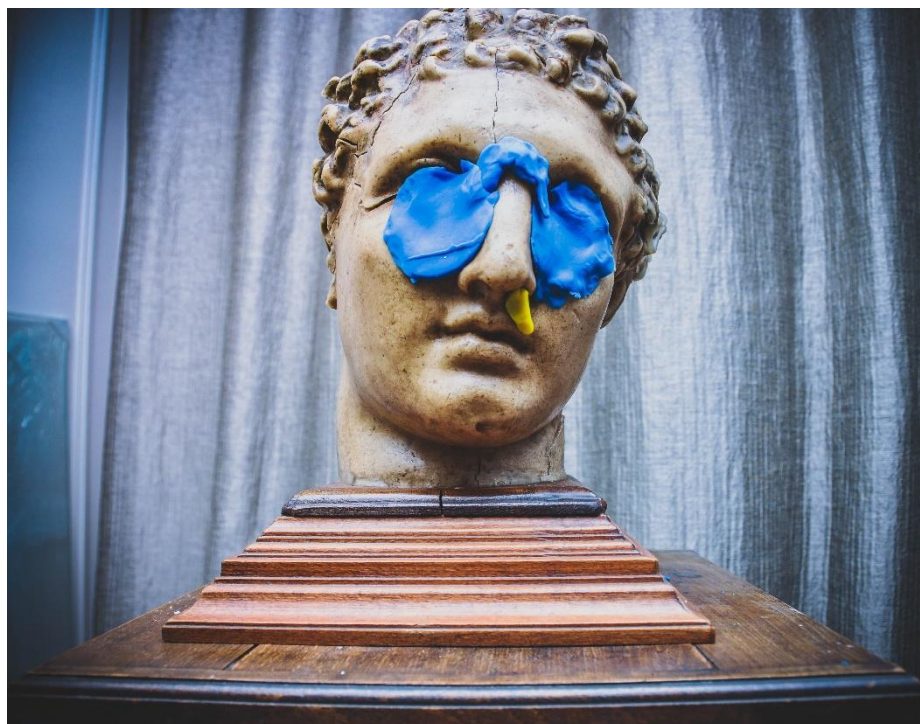
Obszar ekonomiczny

Obszar środowiskowy (przyrodniczy)

Obszar polityczno-prawny

Obszar wartości

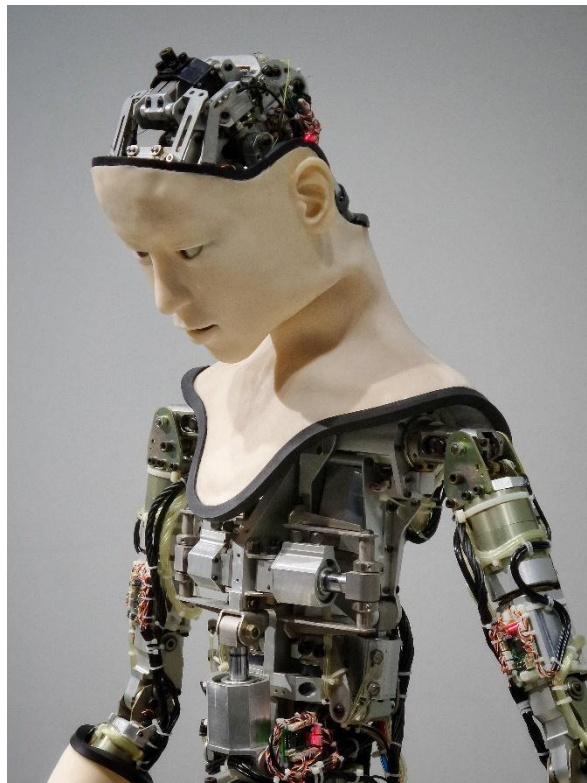
Załącznik 1 b

Przykładowe karty natchnienia – trendy

Obszar społeczny

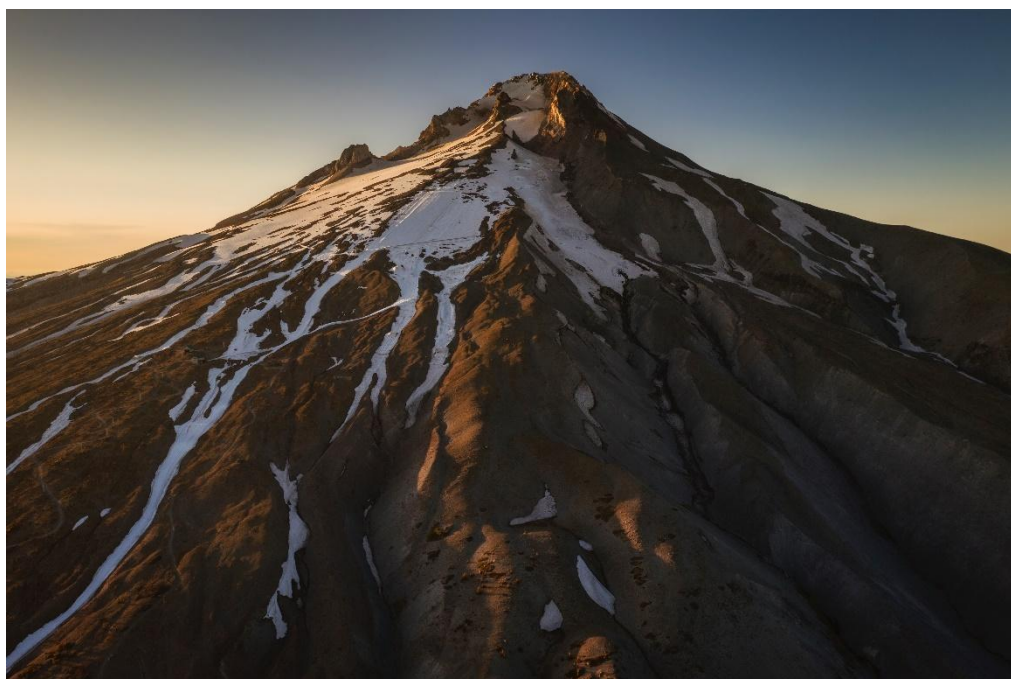
Obszar technologiczny

Obszar ekonomiczny

Obszar środowiskowy (przyrodniczy)

Obszar polityczno-prawny

Obszar wartości

Załącznik 2a

Kwestionariusz oceny dzikich kart i słabych sygnałów w kontekście planowania rozwoju kariery zawodowej²⁰

<p>Kryterium 1 – ORYGINALNOŚĆ dzikiej karty w skali (1-5) gdzie:</p> <p>1 – słyszałem, czytałem o tym 2 – myślałem o tym kiedyś 3 – idea raczej oryginalna 4 – idea bardzo oryginalna 5 – idea zbyt szalona</p>	<p><i>Wstaw w prawej komórce Twoją ocenę oryginalności dzikiej karty wg skali podanej obok</i></p>	
<p>Kryterium 2 – WAŻNOŚĆ DZIKIEJ KARTY w kontekście planowania rozwoju kariery zawodowej w skali (1-5) gdzie:</p> <p>1 – nieistotna 2 – niska ważność 3 – średnia ważność 4 – wysoka ważność 5 – bardzo wysoka/krytyczna ważność</p>	<p><i>Wstaw w prawej komórce Twoją ocenę ważności dzikiej karty wg skali podanej obok</i></p>	
<p>Kryterium 3 – WPŁYW DZIKIEJ KARTY na różne dziedziny odnoszące się do rynku pracy i rozwoju kariery zawodowej w Polsce w skali (1-4) gdzie:</p> <p>1 – znacznie poprawiające obecny stan 2 – nie uciążliwe 3 – uciążliwe 4 – destrukcyjne</p>	Komfort życia	
	Gospodarka	
	Polityka społeczna	
	Aktywizacja zawodowa	
	Przemiany kulturowe	
Technologia		
SUMA (maksymalnie 34)		
TYTUŁ I OPIS DZIKIEJ KARTY:		
LISTA SŁABYCH SYGNAŁÓW, NA PODSTAWIE KTÓRYCH WYKREOWANO DZIKĄ KARTĘ:		

Źródło: opracowanie własne na podstawie projektu iKnow - <http://wiwe.iknowfutures.eu>

²⁰ WZÓR na podstawie projektu iKnow, <http://wiwe.iknowfutures.eu>

Załącznik 2b

Kwestionariusz oceny dzikich kart i słabych sygnałów w kontekście planowania rozwoju kariery zawodowej²¹ – przykład/wzorzec

<p>Kryterium 1 – ORYGINALNOŚĆ dzikiej karty w skali (1-5) gdzie:</p> <p>1 – słyszałem, czytałem o tym 2 – myślałem o tym kiedyś 3 – idea raczej oryginalna 4 – idea bardzo oryginalna 5 – idea zbyt szalona</p>	<p><i>Wstaw w prawej komórce Twoją ocenę oryginalności dzikiej karty wg skali podanej obok</i></p>	<p>3</p>
<p>Kryterium 2 – WAŻNOŚĆ DZIKIEJ KARTY W KONTEKŚCIE PLANOWANIA ROZWOJU KARIERY ZAWODOWEJ w skali (1-5) gdzie:</p> <p>1 – nieistotna 2 – niska ważność 3 – średnia ważność 4 – wysoka ważność 5 – bardzo wysoka/krytyczna ważność</p>	<p><i>Wstaw w prawej komórce Twoją ocenę ważności dzikiej karty wg skali podanej obok</i></p>	<p>2</p>
<p>Kryterium 3 – WPŁYW DZIKIEJ KARTY NA RÓŻNE DZIEDZINY ODNOSZĄCE SIĘ DO RYNKU PRACY I ROZWOJU KARIERY ZAWODOWEJ W POLSCE w skali (1-4) gdzie:</p> <p>1 – znacznie poprawiające obecny stan 2 – nie uciążliwe 3 – uciążliwe 4 – destrukcyjne</p>	<p>Komfort życia</p>	<p>3</p>
	<p>Gospodarka</p>	<p>2</p>
	<p>Polityka społeczna</p>	<p>2</p>
	<p>Aktywizacja zawodowa</p>	<p>2</p>
	<p>Mobilność</p>	<p>2</p>
	<p>Technologia</p>	<p>4</p>
SUMA (maksymalnie 34)		20
<p>TYTUŁ I OPIS DZIKIEJ KARTY:</p> <p>Spray niewidzialności dostępny w sklepach detalicznych</p> <p>Ta dzika karta odnosi się do sytuacji, w której technologia sprayu niewidzialności (po użyciu którego spryskany obiekt staje się niewidzialny dla ludzkiego oka) jest na tyle rozwinięta, że produkt staje się dostępny dla ogółu społeczeństwa w większości sklepów detalicznych. Początkowo, jest to postrzegane jako zabawa, jednak z czasem następują silne implikacje dla rynku pracy w obszarze mody, psychologii (iluzyjne poprawianie wizerunku) bezpieczeństwa cywilnego (np. nowe formy kradzieży), szpiegostwa (np. w postaci „niewidzialnych” detektywów).</p>		
<p>LISTA SŁABYCH SYGNAŁÓW, NA PODSTAWIE KTÓRYCH WYKREOWANO DZIKĄ KARTĘ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • badania z metamateriałami i materiałami kompozytowymi, których właściwości charakteryzują się m.in. zaginaniem światła wokół badanych obiektów • film „Niewidzialność staje się rzeczywistością” • niewidzialność jest zjawiskiem występującym od wielu lat w różnych mediach • 1897, H. G. Wells pisze powieść pt. "The Invisible Man,, • 1989, przebój zespołu Queen - The Invisible Man • w popularnej na całym świecie serii o Harrym Potterze, opisywany jest " płaszcz niewidzialności,, • firma Panasonic zapowiada wypuszczenie na rynek sterowanej elektronicznie tapety w sprayu • wojskowa technologia Stealth, będąca na wysokim poziomie rozwoju ma na celu zmniejszenie możliwości wykrycia obiektu znanymi metodami obserwacji: począwszy od ludzkiego wzroku, na metodach stricte technicznych kończąc 		

Źródło: opracowanie własne na podstawie projektu iKnow - <http://wiwe.iknowfutures.eu>

²¹ WZÓR na podstawie projektu iKnow, <http://wiwe.iknowfutures.eu>